

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**Міжнародна стратегія
економічного розвитку регіону**

**Международная стратегия
экономического развития региона**

**International Strategy
of Region Economic Development**

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 3–5 вересня 2013 року)

Суми
Сумський державний університет
2013

увагу групам XV – ХЕ – ХN.

Таким чином, отримані результати можна використовувати як для визначення стратегії закупівель товарів, так і для формування їх оптимальних запасів на складі.

РЕГІОНАЛЬНІ ДИСПРОПОРЦІЇ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: СТРАТЕГІЯ ВИРІВНЮВАННЯ ТА НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙ

Герасименко Г. В., канд. екон. наук, с.н.с.

*Інститут демографії та соціальних досліджень
ім. М.В. Птухи НАН України, Україна*

Вирішення проблем регіональної диференціації рівня життя населення залишається одним з найважливіших напрямів державної політики, оскільки саме на цьому рівні формуються важливі ризики соціальної безпеки та згуртованості суспільства. Сучасна соціальна політика має ряд інструментів впливу на рівень матеріального добробуту населення – як загальнодержавного, так і цільового, адресного значення. Розширення базових соціальних гарантій, забезпечення підвищення та легалізації заробітної плати, можливостей продуктивної зайнятості як основного джерела доходів населення, регулювання цін і тарифів на суспільно значущі послуги, формування сприятливого фіскального клімату та бізнесового середовища, розвиток доступного ринку фінансових послуг, – все це заходи загального впливу, що забезпечуватимуть позитивні ефекти для широкого загалу. З другого боку, адресні заходи цільового впливу є неодмінною умовою протидії маргіналізації вразливих категорій населення та «підтягування» їх до середньоукраїнських стандартів.

Поряд з цим характеристики матеріального добробуту населення визначаються й дією «зовнішніх» детермінантів рівня життя, таких як економічний потенціал регіону або рівень його промислового розвитку, умови життя або розвиток інфраструктури. Відповідно, заходи соціальної політики мають спрямовуватися не лише на загальну підтримку доходів населення та захист вразливих верств суспільства, а й на забезпечення доступності житла для різних категорій населення, сприяння підвищенню загальної комфортності умов проживання та доступності соціальних послуг, регулювання політики цін і тарифів у регіонах, диференціація яких обумовлює нерівність реальної купівельної спроможності доходів населення.

Оскільки чинний механізм ціноутворення в системі окремих суспільних послуг (наприклад, тарифи житлово-комунальних послуг, послуг громадського транспорту, розмір формальних платежів у системі охорони здоров'я або освіти, послуги, які надають заклади культури) перебуває під регулятивним впливом органів місцевого управління, необхідним є відповідний моніторинг цінової політики в регіонах, адвокативна робота з

надавачами цих послуг щодо позиціонування економічно обґрунтованих цін та прямого їх дотування державою у випадку потреби. Вирівнювання регіональних диспропорцій у реальній «вартості» життя в різних регіонах є завданням нагальної необхідності, оскільки вони подекуди зумовлюються не лише дією ринкового механізму, а й штучним завищенням цін, відсутністю конкуренції серед постачальників комунальних послуг, поширенням неформальних платежів населення в галузях охорони здоров'я та освіти.

Пом'якшення регіональних диспропорцій соціально-економічного розвитку потребуватиме також вдосконалення системи міжбюджетних відносин, розширення витратних повноважень місцевих бюджетів та зміцнення їх власної дохідної бази, підвищення ефективності використання соціальних видатків та посилення адресності системи соціальної допомоги. Вирішення цих наукових завдань має становити підґрунтя майбутніх досліджень, результати яких повинні бути імплементовані у відповідних соціальних програмах та стратегіях регіонального розвитку.

Більш складним завданням залишається подолання нерівності в «розширених» економічних потребах населення, до яких можна віднести можливість заощадження коштів та їх інвестування, здійснення вартісних покупок та придбання нерухомості населенням; очевидно, що забезпечити пом'якшення диспропорцій у цій сфері лише інструментами впливу, які є у розпорядженні центральних або місцевих органів управління, неможливо. На цьому рівні посилюється роль ринкових сил, співвідношення попиту та пропозиції на ринку нерухомості, розвиток програм житлового кредитування тощо. Важливе значення для забезпечення можливостей населення в інвестуванні заощаджених коштів має й розвиток банківської системи – розширення спектра фінансових послуг для приватних клієнтів, підвищення доступності програм комерційного кредитування та сприятливість їх умов для позичальників, фінансова політика банків щодо розміру відсоткових ставок за депозитами тощо. Проблемним аспектом залишається й низький рівень фінансової грамотності населення та загальної довіри до банківської системи, що визначає потребу в реалізації масштабних інформаційних кампаній, формування сектору консалтингових послуг у галузі фінансів з одного боку, посилення регуляторної функції держави на ринку банківських послуг – з другого.

У цілому, напрями можливого впливу на «розширені» економічні можливості населення відповідають стратегічним пріоритетам формування середнього класу в Україні. Створення сприятливих умов для розвитку підприємництва та ділової активності, спрощення дозвільних процедур, скорочення до економічно обґрунтованого рівня кількості видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, зниження фіскального навантаження та забезпечення доступу малих і середніх підприємств до фінансових ресурсів, зокрема регіональних фондів мікрокредитування, – це лише частина заходів, що забезпечать зниження рівня майнового розшарування населення, у т. ч. і у регіональному аспекті.